

Повернення: Латвія

Повернення: Латвія

1910 1920 1930 1940 1950 1960 1970 1980 1990 2000 2010 2020 2030 2040

Депортація. Трудова міграція

1918

утворення Латвійської Республіки

1940

початок радянської окупації

1989

останній перепис населення СРСР

1991

повне відновлення незалежності Латвії

1994

Закон про громадянство, де прописані безпекові фактори та процедура натуралізації для осіб не латиського походження

1995

Закон про репатріацію

2013

Введення подвійного громадянства

2018

Закон про діаспору, активізація політики реєміграції. Регіональні координатори реєміграції

2023/2024

згорання політики репатріації

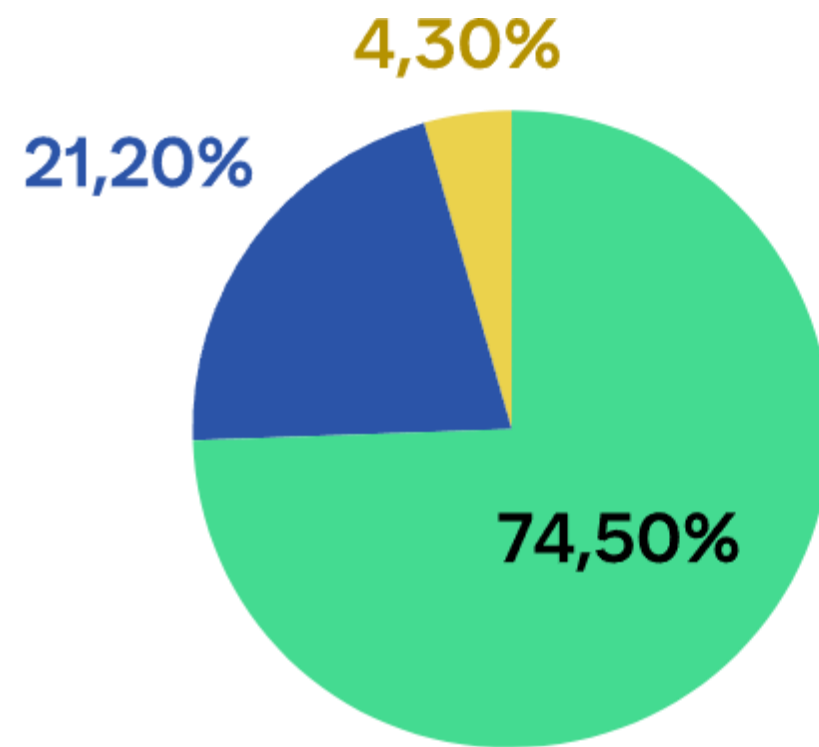
1910 1920 1930 1940 1950 1960 1970 1980 1990 2000 2010 2020 2030 2040

Повернення: Латвія

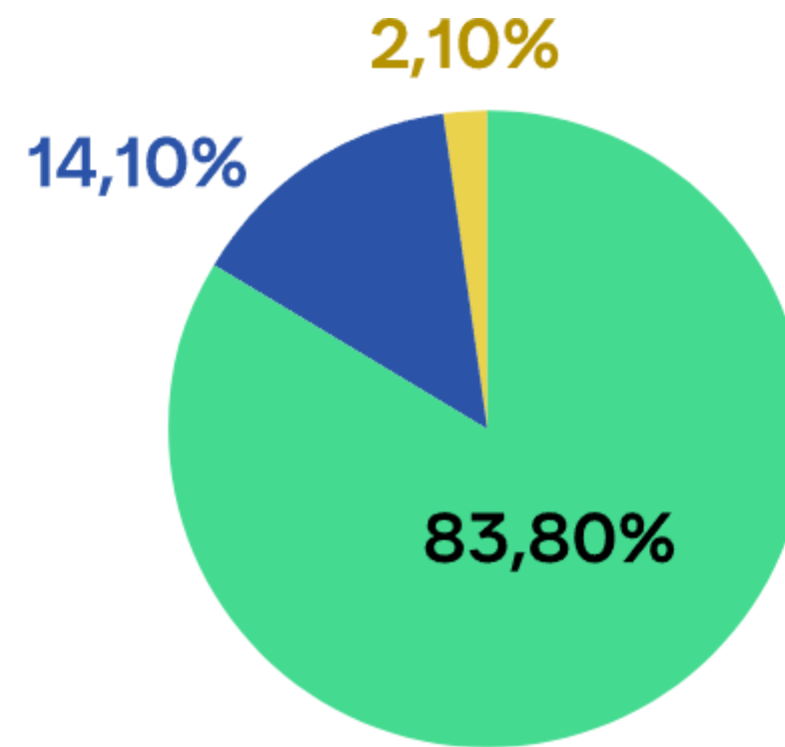
1994

Закон про громадянство

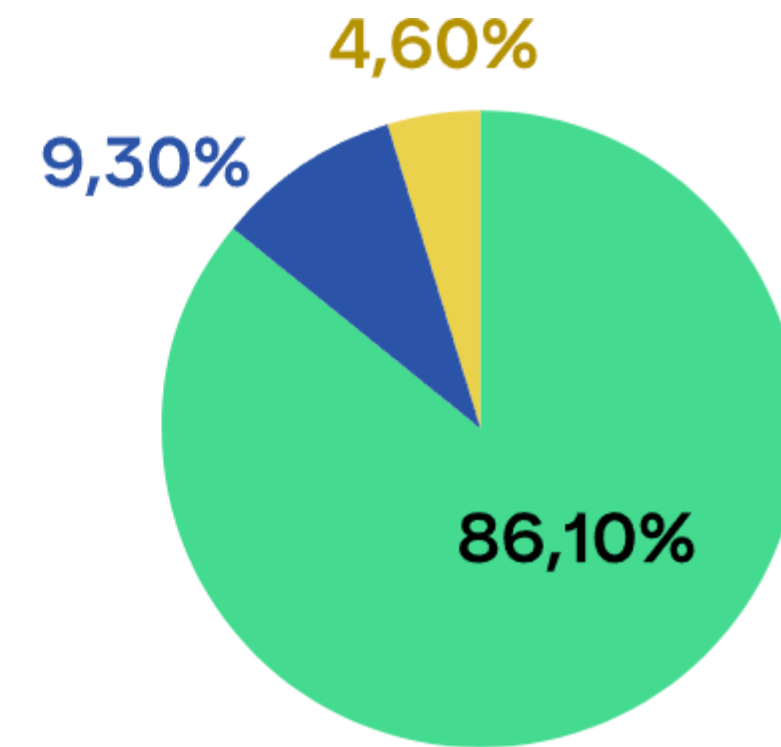
- Період перебування Латвії у складі СРСР Латвія трактує як радянську окупацію.
- 1994 рік – Закон про громадянство
 - Латвійці та нащадки латвійців, які проживали на теренах країни до 1940 року — громадянство
 - Інші категорії громадян - процедура натуралізації, зокрема іспити на знання мови, культури, історії країни.
 - Інші особи мають «не громадянський паспорт», який має обмеження у електоральних правах

2000

2011

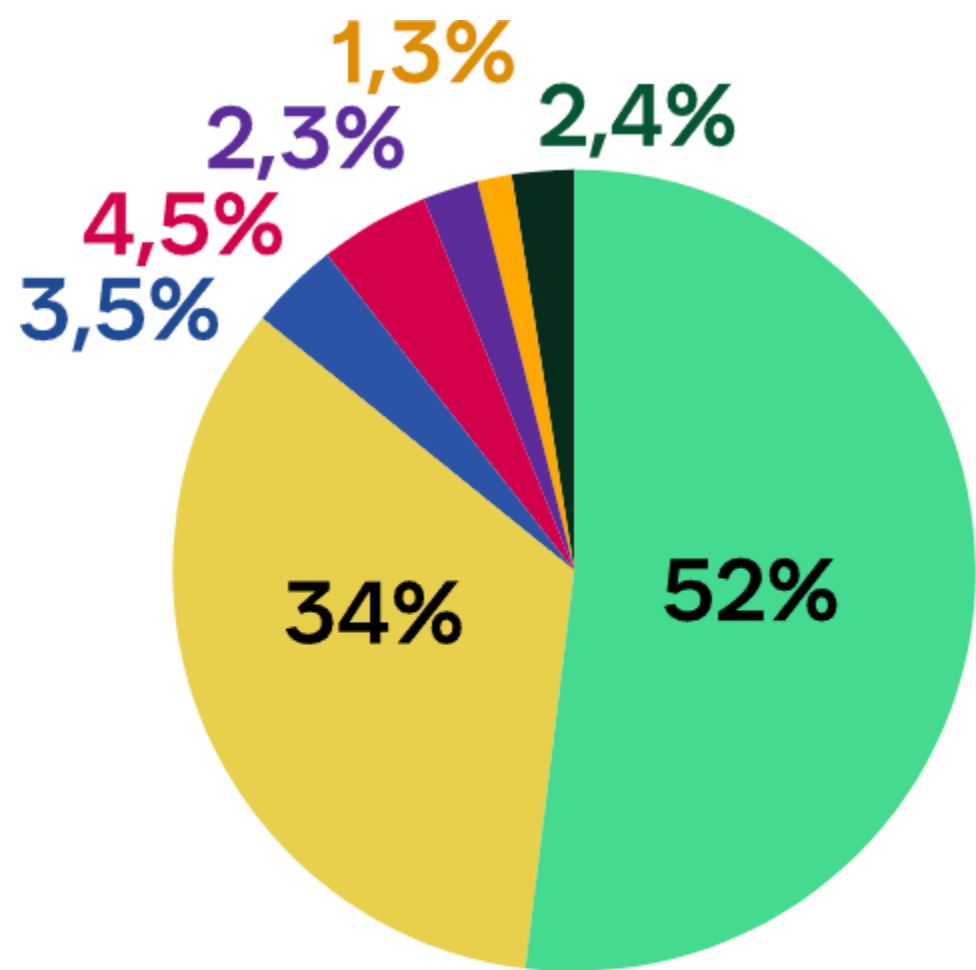
2023

 Громадяни Латвії

 Не громадяни Латвії

 Громадяни інших держав та особи без громадянства

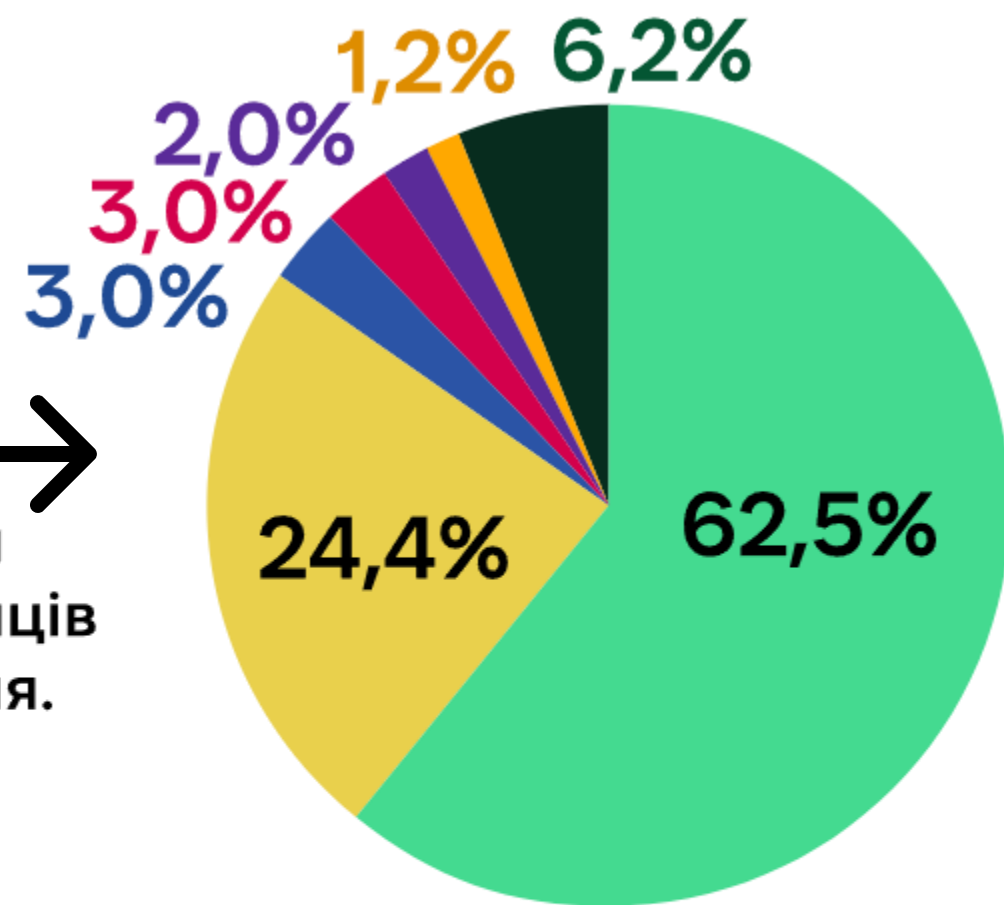
Латвія: виклики незалежності

Етнічний склад населення,
1989 рік

курс на збільшення
частки етнічних латвійців
у структурі населення.

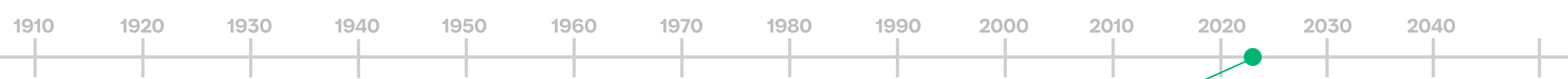
Етнічний склад населення,
2021 рік

Латвія: безпекові обмеження

Латвія ще на першому етапі формування політик щодо громадянства визначила ключові безпекові фактори. У подальшому вона послідовно використовувала їх у інших політиках, зокрема міграційній. Наразі доступ до громадянства та імміграції у країну не можливий для осіб, що:

- використовували неконституційні методи проти незалежності Латвійської Республіки, її демократичного парламентського державного устрою або існуючої в Латвії державної влади, якщо це встановлено вироком суду;
- висловлювали ідеї фашизму, шовінізму, націонал-соціалізму, комунізму чи інші тоталітарні ідеї або розпалювали національну чи расову ворожнечу;
- були посадовими особами іноземного державного органу, управління чи правоохоронної установи, задіяні у збройних силах, внутрішніх військах, розвідці, службі безпеки чи поліції (міліції) іноземної держави;
- були працівниками КДБ, розвідки чи служби безпеки СРСР, інформаторами, агентами або власниками конспіративних квартир, якщо цей факт встановлено в установленому законом порядку;
- після 13 січня 1991 року, які виступали проти Латвійської Республіки в КПРС (ЛКП), Міжнародному робочому фронті Латвійської РСР, Об'єднаній раді трудових колективів, Організації ветеранів війни і праці, Всесоюзному Комітет порятунку Латвійського товариства або його регіональні комітети.

Латвія: репатріація

- Основні фактори – демографічний та політичний.
- Преамбула Закону: «возз'єднання латвійців та лівонців, які усвідомлюють свою приналежність до Латвії та мають бажання повернутись до етнічної батьківщини».
- Основні умови для репатріації:
 - Латвійське походження, не далі ніж друге покоління;
 - Мати намір переїхати до Латвії.
- Для реалізації політики репатріації були виокремлені
 - Центр репатріації
 - Фонд репатріації, який фінансував Центре репатріації
 - Місцеві муніципалітети, що мали розселяти і працевлаштовувати репатріантів
- Подальші зміни:
 - Зменшення фінансової підтримки
 - Посилення безпекових факторів
- 2024 – зупинка дії Закону про репатріацію з безпекових чинників. Основний фактор – зростання кількості заяв з РФ у 2022-2023 роках.

2023/2024

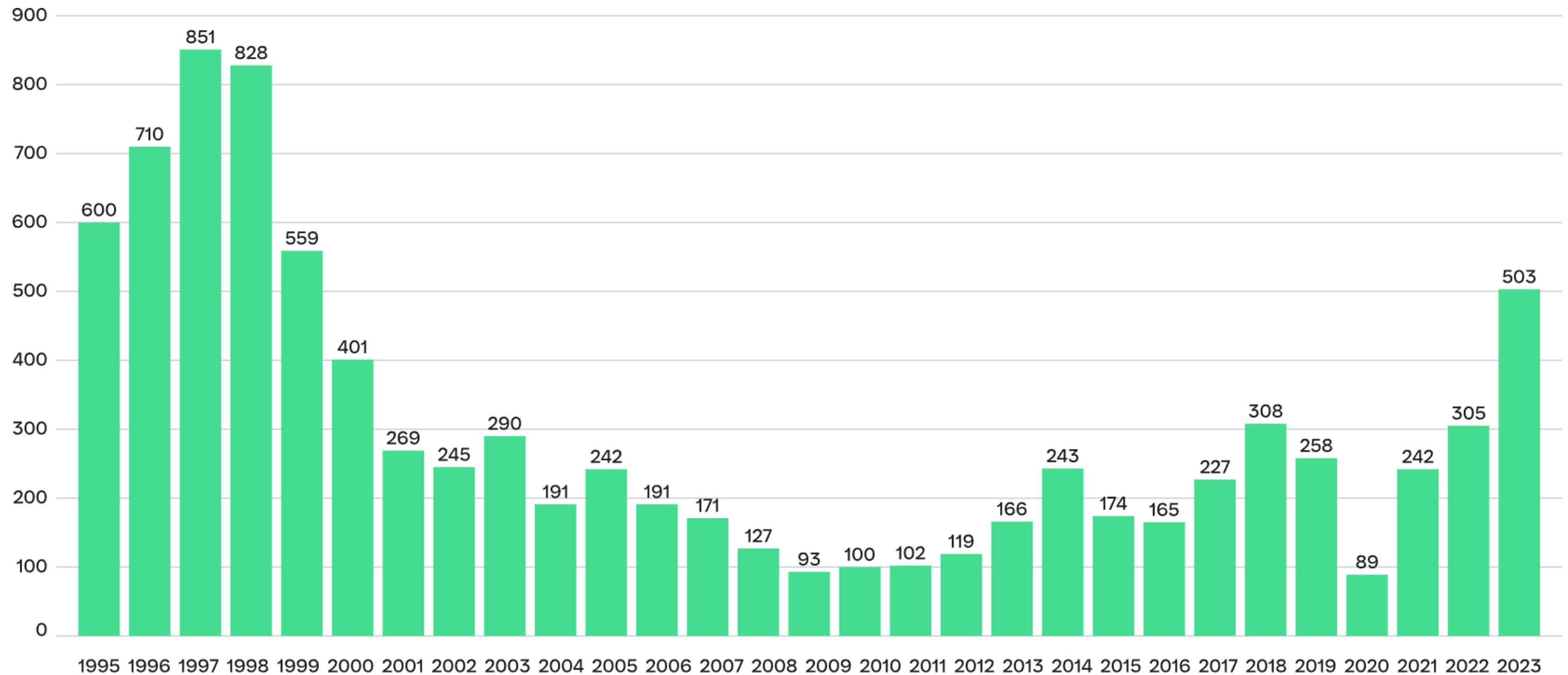
згортання політики
репатріації

Pilsonības un migrācijas
lietu pārvalde

Латвія: динаміка репатріації*

Кількість репатріантів

*За даними Управління у справах громадянства та міграції та досліджень Е.Сустенберга

1910 1920 1930 1940 1950 1960 1970 1980 1990 2000 2010 2020 2030 2040

Латвія: рееміграція

- Ухвалення Закону про діаспору - 1 листопада 2018
- Цільові аудиторії – діаспора, репатріанти.
- Мета – уніфікувати законодавство для латвійців поза межами Латвії.
- Діаспора – джерело потенційних реемігрантів
- Рееміграція розуміється як інструмент демографічної політики, інвестиція у подальший розвиток країни
- Латвія провела низку досліджень щодо мотивації та інтеграції реемігрантів («Повернення до Латвії: результати опитування реемігрантів», 2016; «Можливості життя та роботи в регіонах як сприятливі фактори для зовнішньої і внутрішньої реміграції», 2022), на основі яких ухвалювались подальші рішення щодо розвитку політики рееміграції

2018

Закон про діаспору, активізація політики рееміграції. Регіональні координатори рееміграції

Латвія: реєміграція

- З 2013 року у Латвії діє постійна робоча група у справах діаспори за участі представників діаспорних організацій.
- Водночас була заснована посада Спеціального посла у справах діаспори.
- Основні напрямки роботи:
 - сприяння громадянській та політичній активності діаспори;
 - збереження зв'язків діаспори з Латвією та латвійською ідентичністю;
 - сприяння співпраці з діаспорою в бізнесі, науці, освіті та культурі;
 - надання підтримки тим, хто бажає повернутися до Латвії.
- За співпраці з робочою групою, Латвія регулярно переглядає Плани по роботі з діаспорою, 23 січня 2024 ухвалено План роботи на 2024 – 2026 роки.
- Поточний план, окрім питань зміцнення національної ідентичності та приналежності до Латвії в культурі, освіті, економіці та науці, спрямований на підтримку реєміграції:
 - Продовження роботи регіональних координаторів;
 - Регіональні заходи підтримки реєміграції;
 - сприяння інтеграції студентів-емігрантів у латвійську систему освіти;
 - Грантова підтримка, на умовах співфінансування з органами місцевого самоврядування, створення бізнесу або ж створення робочого місця для реємігранта – на суму до 8 тис. євро.

1910 1920 1930 1940 1950 1960 1970 1980 1990 2000 2010 2020 2030 2040

Латвія: рееміграція

- Для покращення доступності рееміграції ініційовано створення мережі регіональних **Координаторів рееміграції**, які є безпосередніми контактними особами для реемігрантів.
- Координатори працюють у Курземе, Земгалі, Ризі, Відземі, Латгалії
- На сайтах регіонів створені спеціальні розділи щодо рееміграції, в тому числі щодо можливості працевлаштування та реінтеграції
- Функції:
 - Консультативно-правовий супровід;
 - Підготовка персоніфікованих пропозицій для реемігрантів щодо працевлаштування, соціальних послуг, інтеграції у медичну систему
- Після впровадження системи Координаторів рееміграції динаміка повернення почала покращуватись і ймовірно даватиме результат у подальші роки, оскільки середня тривалість підготовки до повернення – 1 рік.

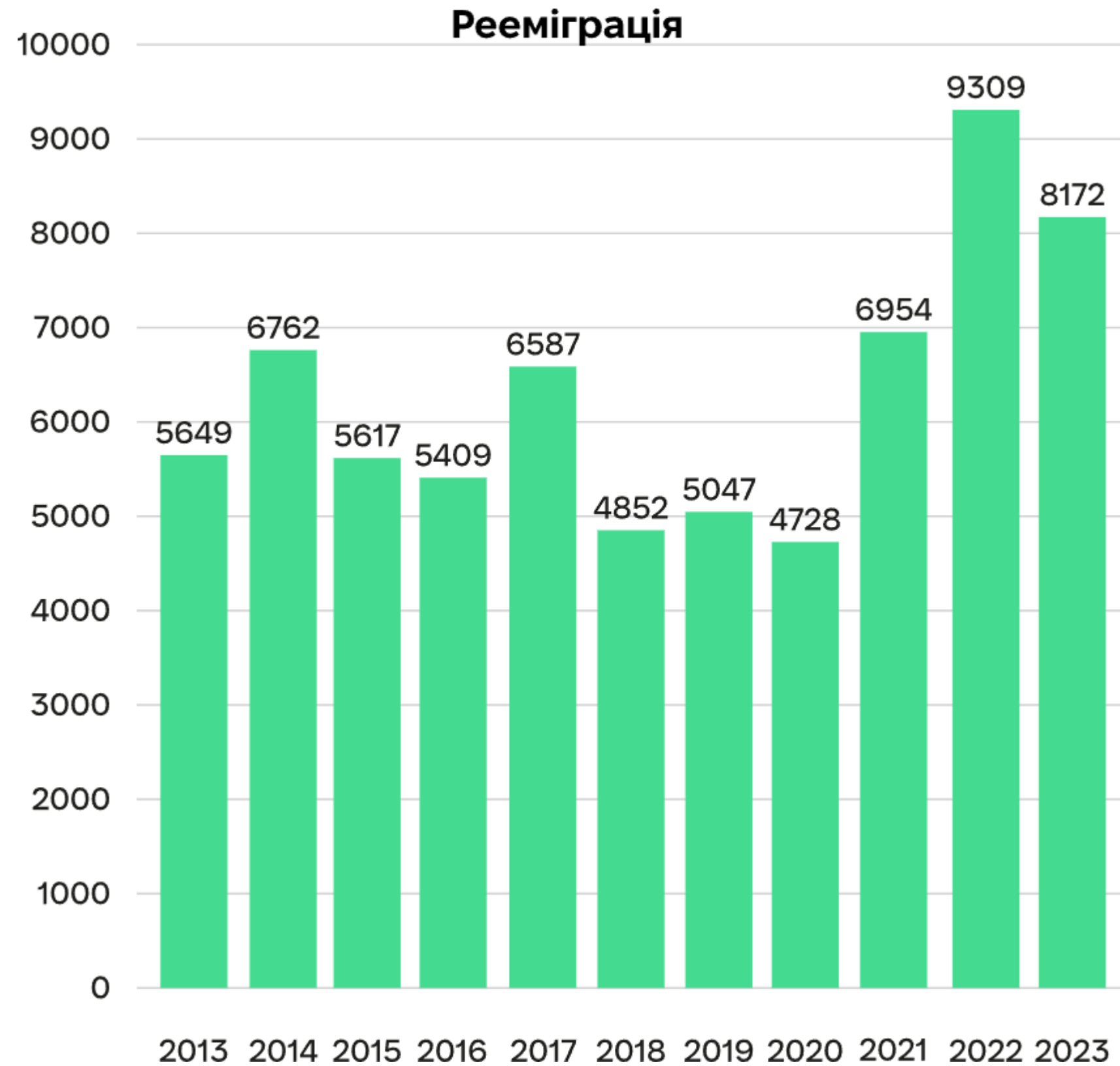
2018

Закон про діаспору, активізація політики рееміграції. Регіональні координатори рееміграції

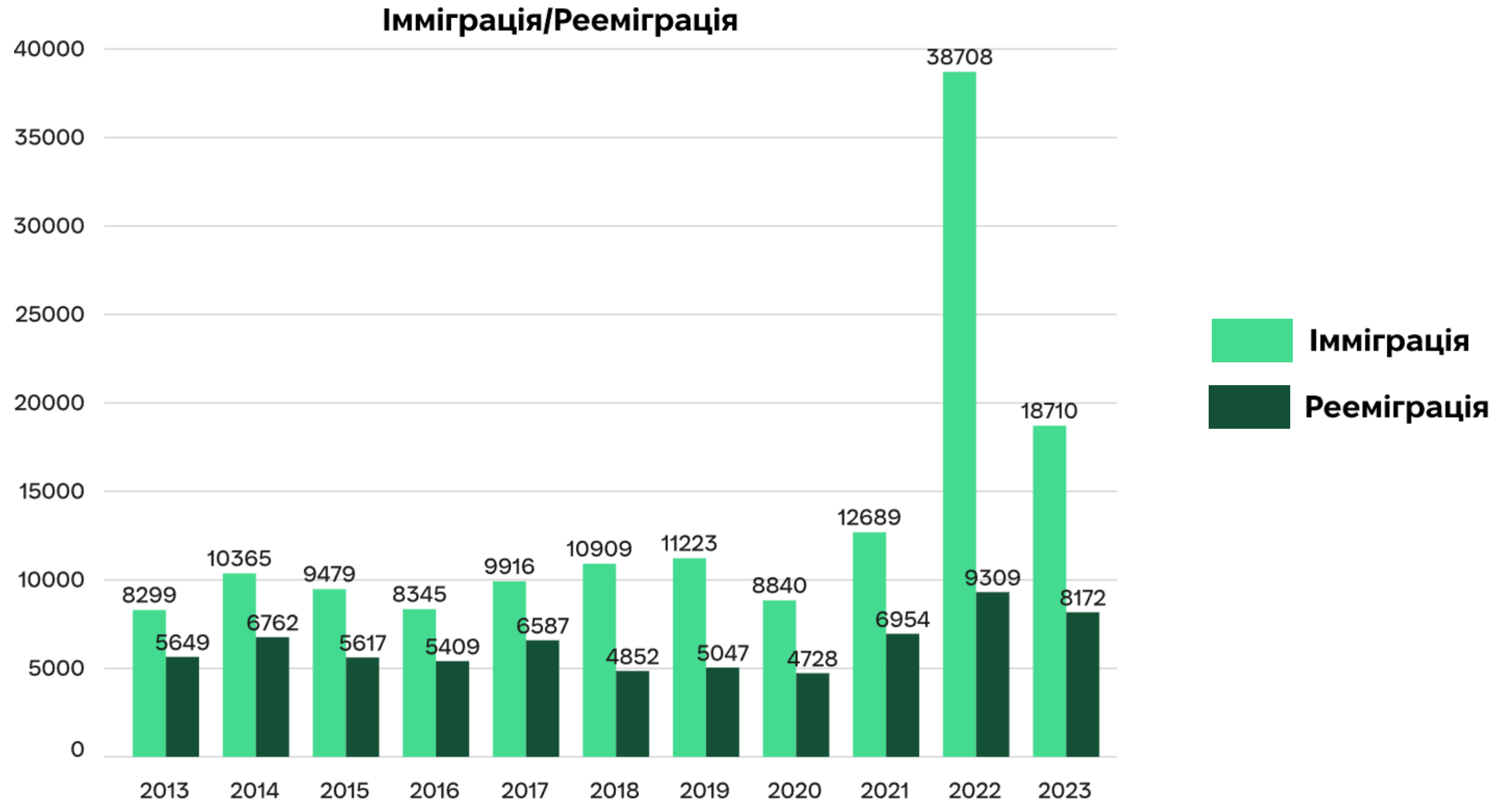
By User:Fenn-O-maniC - This vector image includes elements that have been taken or adapted from this file; CC BY-SA 4.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=119201353>, edited

Латвія: динаміка реєміграції*

* За даними Офіційного порталу статистики Латвії

Латвія: реемігранти на тлі імміграції*

* За даними Офіційного порталу статистики Латвії

Латвія: репатріація

- Латвія репатріювала 8 769 репатріантів. Найбільше — з РФ, що в тому числі стало одним з факторів згортання політики репатріації.
- Для інтеграції репатріантів Латвія залучала муніципалітети, але це стало і певною перепорою для реалізації політики, оскільки муніципалітети не мали достатньо ресурсів для репатріантів. Репатріація — дорогий процес, під час його реалізації не працює принцип субсидіарності.
- Основні складнощі для репатріантів проявились у необхідності мовної інтеграції, що в свою чергу впливало на можливість працевлаштування.
- Латвія наразі відійшла від побудови політики репатріації, тобто на засадах патріотизму та морально-символічного зв'язку, до політики реєміграції на економічних та соціальних засадах.

Латвія: реєміграція

- З 2013 по 2023 до Латвії реємігрувало 69 086 осіб.
- Латвія почала розробляти усвідомлену політику реєміграції з Закону про діаспору. Діаспора — джерело для активізації реалізації політики реєміграції, що відображено у Плані заходів до реалізації Закону про діаспору. Наразі Латвія працює над активним залученням діаспори у національну економіку Латвії.
- Латвія модернізує Плани заходів по реалізації Закону про діаспору на основі досліджень.
- На першому етапі політика реєміграції виявила низку складнощів для реємігрантів. За даними досліджень, процес повернення — здебільшого сімейне, а не лише індивідуальне рішення. Тому процес реінтеграції має включати не лише реємігранта, а й членів його родини. Актуальними у цьому випадку є питання мовної інтеграції дітей і інтеграції їх у національну систему освіти.
- Дослідження також зафіксували, що латвійські реємігранти, попри те, що зберігали громадянства Латвії, потребували повторної інтеграції у суспільство, особливо щодо мовної інтеграції дітей, членів родин не латиського походження, доступності соціальних послуг для сімей реємігрантів (дитячі садки, школи, медицина).
- Економічні стимули виявили кращу ефективність у мотивуванні залучення реємігрантів до Латвії. У сімейному контексті також є важливим доступ до освіти та медицини.
- На сьогодні політика реєміграції базується на тому, що це згуртування латвійців довкола країни для стимулювання їхнього повернення, інтеграції до латвійського соціуму та ринку праці. Викликом для подальшої реалізації політики реєміграції є регіональна неоднорідність і бажання реємігрантів оселятись у більш розвинутих регіонах.

Латвія: уроки для України

- Приклад Латвії важливий у контексті первинного і послідовного інтегрування міграційної політики у безпековий контекст. Латвія на початку формування політики громадянства сформувала перелік обмежень щодо отримання громадянства і послідовно використовувала цей перелік у подальших політиках. У подальшому ці пункти вже не викликали помітних дебатів у суспільстві. Важливо, що **суспільство має домовитись як і кого воно готове приймати, а на які категорії мігрантів може бути обмеження.**
- Стимулами для повернення є здебільшого економічно – соціальні фактори прагматичного характеру, а саме житло, працевлаштування, інтеграція в соціальну та медичну системи.
- Найбільш ефективним виявився персоніфікований підхід, та побудова індивідуальних стратегій реміграції та супровід реемігрантів.
- Повернення може потребувати повторної інтеграції громадян у суспільство. При еміграції громадянин переживає процес віддалення від суспільства держави походження, а тому при поверненні може і потребуватиме допомоги у реінтеграції.